

Arvosteluja

Tauno Saarelan Kansan Tahto – Pohjolan työtätekevien lehti –teoksesta

”Kirjan perusteella Kansan Tahto on ollut yleensä nuhteeton sekä täyttäessään lupaustaan Pohjois-Suomen työtätekevien etujen ajamisesta että vaeltaessaan puolueen ja liikkeen linjalla.”

”Avautuminen, uudistuminen ja kapina puolueen vanhakantaisuutta ja ahdasmielisyyttä vastaan alkoivat vuoden 1964 lopulla. Kansan Tahdossakin sille loi pohjaa kulttuurinen avautuminen, jonka puolesta lehdessä kirjoittivat erityisesti Anneli Pukema ja Jorma Hentilä. (...) Saarela korjaa tässä yhteydessä sitkeästi eläneen käsityksen, että kansandemokraattisen lehdistön puoluekeskustelu olisi alkanut kesäkuussa 1965 turkulaisessa Uudessa Päivässä.”

”Vaikka Saarela keskittyy tiukasti lehteen, on kirja siitä huolimatta, tai pikemminkin sen vuoksi enemmän kuin yhden lehden historia. Tutkijan opastamana lukija voi perhetyä suomalaisen vasemmistoliiikkeen historiaan ja laajemminkin Suomen historiaan. Lukijan aikaisemmasta lukeneisuudesta, historiatietoisuudesta ja -käsityksestä riippuen hän voi tavata ne uusina tuttavuuksina tai katsoa hyvää tuttua ja ystävää uusin silmin.”

”Nuhteettomana ja puhtoisena köyhien ja sorrettujen asialla”

Pekka Isaksson/Kansan Tahto 2.2. 2006

”Tohtori Saarela on tehnyt vankkaa ja merkittävää työtä. Lähdekirjallisuus on kattava ja lähdeviitteet runsaat sekä tarkat. Saarela käyttää taustana Suomen historiaa, paikoin liikaakin, tulkitessaan lehden kirjoituksia. Hän rinnastaa eri tekstejä hyvin kuvatessaan linjakysymyksiä, on kriittinen ja väliin ironisoikin.”

”Erityisesti kulttuuriasia, jotka olivat alusta lähtien lehdelle tärkeitä, tuodaan ansiokkaasti esiin.

Saarela todistaa, että Kansan Tahto on lajissaan ollut paitsi ideologinen johtaja myös vahva Pohjois-Suomen lehti kamppailtaessa lujasti alueen ja sen väestön elinehtojen kehittämiseksi.”

”Ei mikään kapina-aapinen”

Martti Ursin/Kaleva 2.2. 2006

”Yleensä suhtaudun hyvin torjuvasti kaikenlaisiin satavuotishistorioihin. Ne ovat useimmiten tylsää hymistelyä, pakkopullaa, jossa menneisyyden munaukset käännetään urotöiksi. Näin tapahtuu tavallisesti vaikka tutkimuksen kohteena olisi sanomalehtikin.

Tauno Saarelan perinpohjainen työ on kuitenkin toista luokkaa. On kunniaksi Yrjö Mäkelin –seuralle, että se on teettänyt satavuotiaasta pohjoisen ”sorrettujen ja vääryyttä kärsivien puolustajasta” ihan oikean tieteellisen tarkastelun kestävä historian. Saarela ei tyydy vain kiillottamaan sankaripäätoimittajien muistoa, vaan osoittaa heidänkin olleen ns. aikansa lapsia; parhaansa yrittäviä, mutta usein epävarmoja, jopa pelokkaita ihmisiä.”

”Lyhyelle käsittelylle Saarelan tutkimuksessa jää myös vuoden 1983 jälkeinen aika (...) ja koko Kansan Tahdostakin esitellään ”vain yleiset kehityspiirteet”.”

”Rajaukset on ollut varmasti pakko tehdä, sillä nytkin lähes 450-sivuinen teos olisi muutoin paisunut aivan mahdollottoman paksuksi. Tai sitten olisi ollut pakko supistaa menneiden vuosikymmenten tarkastelua, mikä olisi ollut suuri vahinko.”

”Vähäväkisten, sorrettujen ja vääryyttä kärsineiden asialla”

Jukka Parkkari / Kansan Uutiset – Viikkolehti 10.2. 2006

”Lehti on kuitenkin ollut koko historiansa ajan työkansan asialla ja aina sen puolella. Keskeisintä juttusisältöä ovat aina olleet työpaikkareportaasit tehtailla, rakennustyömailla, satamissa ja savotoilla. Lehti oli aikanaan myös tehokas ns. korpikommunismien levittäjä Pohjois-Suomen asutus- ja pientiloilla.”

”Työkansan lehti sinnittelee” Keskipohjanmaa/Osmo Vasala 12.2. 2006

Saarelan päätös nostaa esille lehden sisältö ja jättää organisatoris-hallinnolliset asiat taka-alalle on tärkeä tutkimuksen kiinnostavuuden ja lukijajäystävällisyyden kannalta.”

”Mielenkiintoinen valinta Saarelalta on myös Kansan Tahdon kulttuuristen kirjoitusten painottaminen. Saarela on halunnut selvittää, miten lehden pyrkimys työväen oman kulttuurin synnyttämiseen, korkeakulttuurin perinne ja populaarikulttuurin synnyttämät haasteet ilmenivät sen sivuilla.”

”Sata vuotta kansan tahtoa”

Katariina Lankinen/Suomenmaa 20.3. 2006

”Valtiot. tri Tauno Saarelan kirjoittama Kansan Tahdon 100-vuotishistoria, joka ilmestyi lehden juhlapäivän kynnyksellä alkuvuodesta, kuvaa hyvin suomalaisen vasemmiston aateilmapiirin virtauksia ja niiden muutoksia.

Saarela on työväentutkimuksen spesialisteja ja urakoinut suomalaisen kommunismin tutkimuksen parissa heti Venäjän arkistojen avauduttua. Kansan Tahdon historian hän kuvaa analysoimalla lehden sisältöä.”

”Kansan Tahdon linjan ja sisällön kuvauksen tri Tauno Saarelan historiateos on täydellinen, analyttinen ja kriittinenkin, mutta riittääkö se lehden historiaksi?

Ketkä omistivat Kansan Tahdon? Mitkä olivat lehden suhteet kansandemokraattiseen liikkeeseen ja kommunistiseenpuolueeseen? (...) Mikä oli lehden talous – mistä tuli rahoitus? Mikä oli painon – Kirjateollisuuden - ja lehden suhde?”

”Tauno Saarelan teos ... on nykyaikaiseen historiankäsitteeseen perustuva , jäsentynyt ja käsitteellistävä kuvaus pohjoissuomalaisesta lehdestä, joka aikoinaan on ollut SKDL:n suurin sanomalehti.””

”Kansan Tahdosta Pohjan Kasaan ja Pohjan Voimasta Kansan Tahtoon”

Eero Sauri/Pohjolan Sanomat 14.4. 2006

”Kirja on kirjoitettu vetävästi ja siinä on mukana paljon ihmisiä ja asiaa – myös Kainuusta.”

”Tauno Saarelan teos Kansan Tahto lunastaa hyvin paikkansa lehtitalojen historiateosten joukossa, jossa se on vähintään samalainen väriläiskä kuin kuvaamansa kohde muiden lehtien joukossa.”

”100-vuotias Kansan Tahto muistaa Kainuun aluetoimittajaa uudessa historiateoksessaan”

Eero Marttinen/Koti-Kajaani 3.-4. 6. 2006

”Saarela kritisoi tapaa kirjoittaa työväenlehdistä vain organisatoris-hallinnollista tarkastelutapaa käyttäen. Se antaa hänen mukaansa esimerkiksi Kansan Tahdosta kuvan, josta lehteä on vaikea tunnistaa. Saarela viittaa Esko Salmisen kirjoituksen ”Sitoutumattomuuden ja laajenevan informaation aika 1950-1980” Suomen lehdistön historian kolmannessa osassa.”

”Tauno Saarelan Kansan Tahto ei ole deskriptiivinen. Se on lehden teksteihin tiukasti perustuva tutkimus, mutta sen parissa havaitsee lukevansa teosta, joka on sekä tekijänsä että Kansan Tahdon näköinen.”

”Lehden ja tekijän näköinen 100-vuotisteos”

Jaakko Tiainen/Työväentutkimus 2006 –lehti

"... ''Kansan Tahto – Pohjolan työtätekevien lehti'' on dosentti Tauno Saarelan näyte siitä, kuinka kertoa oleellinen poliittisen lehden menneisyydestä tilaustutkimuksen asettamissa rajoissa."

"Hän olettaa lukijan olevan kyllin sivistynyt osataksaan itse liittää tapahtumat laajempaan yhteyteen, minkä vuoksi hän taustoittaa uutisointia sekä siihen vaikuttaneita tekijöitä yleensä niukasti. Yllättävää kyllä valittu linja toimii – tosin vain lehden sisällön kuvauksen ja analysoinnin osalta. Vuorovaikutussuhteiden sivuuttaminen kaventaa ymmärrystä Kansan Tahdon toiminnasta ja vaikutuksesta ilmestymisalueellaan (...)."

"Monet lehden esiin nostamat teemat, kuten siviilipalvelus, homoseksualismi tai sukupuolikasvauts olivat hämmentäviä osalle lukijoista, mutta niiden avulla Kansan Tahto halusi erottautua edistykselliseksi verrattuna muihin pohjoissuomalaisiin lehtiin, jotka asettuivat vankkumatta konservatiivisten arvojen kannattajiksi. Saarelan mukaan avoimuus kuitenkin tyrhetyi 1970-luvulle tultaessa, jolloin Kansan Tahto jämähti osapuolijaon jalkoihin."

"Lukijan tutkimus kuljettaa, ei ainoastan työväenliikkeen vaan yleensä suomalaisen yhteiskunnan menneisyyteen pohjoisen näkökulmasta tarkasteltuna. Saarela uhnohtaa kuitenkin yhden tärkeän näkökulman, sukupuolen." ..."Pohjois-Suomen sorretujen ja köyhien joukossa oli myös naisia. Jatkossa on syytä miettiä, miksi Kansan Tahto ei ollut myös heidän äänenkannattajansa."

"Pohjois-Suomen työväen äänenkannattaja"

Ulla Aatsinki /Historiallinen aikakauskirja 3/2006

"Tauno Saarela on tehnyt ison ja kunnioitettavan työn lukiessaan Kansan Tahdon satavuotiset vuosikerrat, lähes 12 500 lehteä, ja selostaessaan lehdestä julkaistuja kirjoituksia ja poliittisia kannanottoja. Niistä avautuu mielenkiintoisella tavalla työväenliikkeen historian sivu Oulun horisontista katsottuna."

"Pohjolan työväki on aina halunnut sanoa sanansa oman lehtensä palstoilla ja puolustanut Kansan Tahtoa." (...) " Kiitokset Saarelalle, joka teoksessaan monipuolisesti valottaa Kansan Tahdon historian mutkallisia vaiheita."

"Kansan Tahdon satavuotishistoriikki"

Kalle Kuittinen/Tiedonantaja 13.4. 2007

"Itseasiassa historiikille olisi kokonaisuutena ollut hyväksi kokoava osa, jossa olisi käsitelty kirjapainon taloudellista ja teknistä kehitystä. Nyt esitys on näiltä osin tarpeettoman vajavainen.

Mutta sille, joka on kiinnostunut Kansan Tahdon sisällöstä ja sen ideologiasta kansallisina ja paikallisina kannanottoina, Tauno Saarelan kirja on kultakaivos ammennettavaksi, täynnä mielenkiintoisia yksityiskohtia kera kirjoittajan kulloisestakin poliittisesta yhteydestä tekemän terävän analyysin. Erityisen antoisa on esitys Kansan Tahdon 50-, 60- ja 70-lukujen artikkeleista. Tässä Saarelan laaja tietämys pääsee täysiin oikeuksiinsa. Tietyissä asioissa Kansan Tahto oli varsin perinteinen kansandemokraattinen lehti, mikä näkyi esimerkiksi asennoituksessa Kekkonen valta-asemaan, harjoitettuun aluepolitiikkaan ja liittymisessä EEC:hen. Jossain määrin olisi mieluusti nähnyt enemmän suoria sitaatteja, mutta on myönnettävä, että ne sitaatit, jotka on otettu, on valittu hyvin. Samoin olisi ehkä toivonut syvällisempää analyysia lehden asenneoitumisesta Itä-Euroopan kansannousuihin 50-luvulla, Itä-Berliinissä v. 1953 ja Unkarissa v. 1956. Tapahtumat kuitataan nyt puolella sivulla (s. 190). Toisaalta reaktiot Tsekkoslovakkian miehitykseen v. 1968 esitetään seikkaperäisesti (ss. 280-281).

Yhteenvedonomaaisesti voi todeta, että Tauno Saarelan historiikki Kansan Tahdon ensimmäisestä vuosisadasta on mielenkiintoisesti ja mukavasti kirjoitettu teos, jossa on myös paljon sisältöä yksityiskohtien muodossa. Kirjoittajan ote on ammatillinen ja siksi lehdistön tutkija saa kirjasta paljon, mutta sitä voi suositella kaikille lukijoille, jotka ovat kiinnostuneet työväenliikkeestä ja sen sanomalehdistöstä sekä Suomen politiikasta ylipäätään."

Ett arbetarsnas språkrör i norra Finland (Työläisten puhetorvi/äänenkannattaja pohjoisessa Suomessa)
Päätoimittaja Lars-Folke Landgren/Historisk Tidskrift för Finland 3/2007